

OITAVOS DUNES

LÉTO PATRIARCHY

PŘÍBĚH MIGUELA CHAMPALIMAUDA, JEHO RODINY A HŘIŠTĚ OITAVOS DUNES

„Kvalita vzniká z vize a z každodenní práce. Nemusí však být nepřístupná a neměla by být výlučná a oddělená od okolního světa.“

MIGUEL CHAMPALIMAUD STARŠÍ

TEXT A FOTO:

ONDŘEJ KAŠINA, LISABON

Mezi spisovateli a novináři se říká, že dobrý titulek vydá za více než polovinu celého díla. Většinou se těžko hledá. Co má však autor dělat, když se mu jich nabízí hned několik a každý z nich vystihuje část příběhu? Vždyť i tento článek by se mohl stejně dobře jmenovat „Příběh podnikatelské kultury a vize“.

Vize tím spíše, že strýc Miguela Champalimauda staršího, António de Sommer Champalimaud, odkázal před smrtí v roce 2004 částku 500 milionů euro na založení Champalimaudovy nadace, jež podporuje výzkum a uděluje výroční ceny za objevy v oblasti biochemie a léčby chorob zraku. Bývalý prezident Indie A. P. J. Kalam nazval tuto cenu Nobel Price for Vision a nějakou cenu za podnikatelskou vizi by jistě zasloužil i Miguel Champalimaud a jeho rodinný tým za způsob, jakým spravují hřiště Oitavos Dunes a celý originální projekt Quinta da Marinha. A třeba by se ten článek mohl jmenovat i „Neobvyklé hřiště na konci světa“, protože Oitavos Dunes se nacházejí hned vedle výběžku Cabo da Roca, nejzápadnější výspy evropské pevniny. A co takhle „Sága rodu Champalimaud“? Koneckonců jde o výjimečnou rodinu, jejíž historie se tak trochu podobá rodině Baťů.

Nakonec zvítězil titulek „Léto patriarchy“, který mne napadl jako poslední během setkání s Miguelem starším, jeho synem Miguelem a synovcem Frederikem. Vnímám jsem tu úžasnou energii a vnitřní sílu Miguela staršího, pozoroval jsem, s jakou neformální úctou se mladší členové rodiny chovají ke svému šéfovi, a napadlo mne, že si jejich patriarcha svou vůdčí úlohu užívá a asi ještě dlouho bude. Že prožívá své léto. Že právě taková přirozená autorita, autorita získaná vědomostmi, každodenní tvrdou prací a odvahou přijímat rozhodnutí a nést za ně důsledky, taková autorita je dnes vzácná. Proto není na škodu ukázat příběh tohoto člověka jako protiváhu k alibismu a průměrnosti, jež převládají všude kolem nás.

Sága rodu Champalimaud nabývá intenzity na počátku 20. století, když v roce 1908 vojenský lékař Carlos Montez

Funkcionalistická budova klubovny

Champalimaud (dědeček Miguela staršího) uvěřil v budoucí využitelnost písčných dun pod pohořím Sintra. O 14 let později pak koupil od hraběte Mosera 900 hektarů těchto dun s úmyslem oblast rekultivovat, zasadit tu stromy a udělat z ní rezidenční zónu spolu se sportovišti k provozování hipismu, tenisu a golfu. V roce 1936 však zemřel, aniž by svůj sen dokázal realizovat, a duny byly rozděleny mezi čtyři dědice. Část dostal i Carlos Sommer Champalimaud, otec Miguela staršího, který zde později realizoval projekty nejbližší původnímu záměru. Proto se dnes golfové hřiště a část Quinta da Marinha, patřící rodině Miguela Champalimauda, nazývá Quinta da Marinha Original. Kromě ní existuje ještě hned vedle ležící Quinta da Marinha, původně označovaná jako Guia. Tu zdědil Henrique Champalimaud, avšak prodal ji (a momentálně je v dosti velkém chaosu...).

Carlos Sommer začal s uskutečňováním snu svého otce hned po II. světové válce. V roce 1948 již bylo v provozu závodíště pro koně a tenisové kurty, současně pokračovala stavba cest a opatrná výstavba domů. Majitelé a současně realizátoři si dávali bedlivý pozor na to, aby krajinu neudusili betonem (jako například kolem golfového hřiště Belas u Lisabonu nebo u hřiště Campo Real v Torres Vedras). Carlosův syn, Miguel starší, k tomu dodává: „Nechtěli jsme okolí hřiště přeplnit domy a kondominií, byť by to byla velmi výnosná cesta. My na těch dunách vyrůstli, hráli jsme si tu, hrály si tady naše

děti a žijeme tu dodnes. Prostě to prostředí měnit nechceme, protože ho máme rádi a je nám tu dobře.“ Na sklonku 90. let 20. století byla dokončena v rámci Quinta da Marinha Original osmnáctka Oitavos Dunes. Je dlouhá 6 303 metrů a nabízí magické pohledy na pohoří Sintra a výběžek Cabo da Roca. V letech 2005, 2007 a 2008 se tu hrál turnaj Portugal Open a v letech 2002, 2003 a 2005 turnaje evropské seniorské série. Pod projektem je podepsán Artur Hill, s jehož jménem je spojená řada hřišť po celém světě, jen v USA jich jeho kancelář postavila na 150. A jaké je Oitavos Dunes pro „normálního“ golfistu? Mně osobně trvalo několik let, než jsem pochopil jeho filozofii i osobitou krásu. V roce 2006 jsem tu hrál dva turnaje a v obou případech

jsem měl dojem, že některé jamky by se daly postavit racionálněji, jen „pohnout terénem“, aby byl design modernější. Teprve letos na podzim, když jsem Oitavos Dunes hrál s Miguelem Champalimaudem mladším a poté ho procházel s jeho otcem, začal jsem chápat, že tohle hřiště je kategorie sama pro sebe. Je to zahrada rodiny Champalimaud!

Dnes už vím, proč si Miguel starší vybral za architekta Artura Hilla. Patří totiž ke stavitelům, jež se v maximální míře snaží respektovat původní krajinu. Když jsem Miguelovi sdělil, že by jedenáctku bylo možné přebudovat a umístit bezpečnějším a z hlediska golfového designu korektnějším způsobem, kategoricky to zamítl: „A to bych tam měl poslat techniku a bagrovat to a přemísťovat tuny zeminy? Ne, zůstane to takhle, je to příroda.“

V tu chvíli jsem pochopil nejen něco o jeho odhodlání a vnitřní síle, ale začal jsem se dívat jinak i na Oitavos Dunes. Ta divná „jedenáctka“ s malým prostorem mezi autem s porosty chráněných tučnolistých rostlin a příliš blízkou fervejí protilehlé jamky už pro mne není designérovou „botou“. Je to zvláštnost tohoto hřiště. A já se tam příště prostě musím trefit, protože Miguel do těch míst bagry určitě nepošle. Copak by poničil duny, na kterých si hrával?

Hřiště je zajímavé a osobité v mnoha směrech. Jako jediné v Evropě a druhé na světě bylo oceněno ekologickým certifikátem Certified Signature Sanctuary, více než nějaký certifikát však na mne zapůsobily dva příběhy, jež dokumentují

Setkání s rodinou Champalimaud v klubovně Oitavos Dunes v rámci projektu Quinta da Marinha Original. Zleva: Miguel Champalimaud starší, autor článku Ondřej Kašina, Miguel Champalimaud mladší a Frederico Champalimaud, správce hřiště

Výhled na pohoří Sintra, v levé části výběžku se nachází Cabo de Roca, nejzápadnější výspa kontinentální Evropy.

lidské vlastnosti a podnikatelskou kulturu rodiny Champalimaud. Když jsem sbíral podklady k napsání toho článku, narazil jsem na text, jenž pod titulem Tajemství Quinta da Marinha vydal v časopise Focus letos v lednu portugalský novinář F. D. Carvalho. Nastínil v něm historii rodiny Champalimaud a neopomenul ani zmínit, kdo slavný žije v různých částech Quinta da Marinha. Největší dojem na něj neudělala jména bývalých premiérů a ministrů, nýbrž zvednuté papírky. Když ho dcera Miguela staršího Pureza Champalimaud doprovázela do centra Health and Racquet Club, z ničeho nic se zastavila na okraji chodníku a sebrala

Pureza a Miguel. Hlavním správcem hřiště je synovec Miguela staršího Frederico. Ten během rozhovoru s úsměvem prozrazuje, že při údržbě hřiště se ušetří na mzdě za agronoma a hlavního greenkeepera. Jednoduše proto, že Miguel starší neustále obchází hřiště, všechno prohlíží a kontroluje, věští z mraků, zda bude pršet nebo ne, jak moc bude třeba zavlažovat, kdy hnojit, atd. Tak jako si v dětství hrál na dunách, tak dnes žije den ze dne na svém hřišti. Greenkeeper milionář, napadlo mne a po očku jsem se díval, jak na Frederikovu interní informaci bude reagovat Miguel starší. Nijak ho to nepodráždilo a kýváním hlavy svou úlohu potvrdil.

Tahle stavba je vstupní branou do Oitavos Dunes a nechal jsem ji záměrně postavit tak, aby byla průhledná a vzdušná. Má vyjadřovat otevřenost.

zmačkaný papír. U vchodu do Health Centre se to opakovalo. Já sám jsem zažil něco velmi podobného, když jsem hrál s Miguelem mladším v Oitavos Dunes. Skoro na každé jamce zvedl prázdnou láhev od vody nebo krabičku od míčků a odnesl je do odpadkového koše. Nemyslím, že by to Pureza nebo Miguel mladší dělali jen na efekt. A nejspíš s tím nemá nic do činění ani skutečnost, že „Pureza“ znamená v portugalské čistota. Některé vlastnosti prostě má člověk v sobě, protože převzal hodnoty svých předků.

Do rodinného týmu Champalimaudů nepatří jen „patriarcha“ Miguel a jeho děti

Nedělám rozhovory často, ani nepišu oslavné PR články. Za téměř tři roky pobytu v Portugalsku byl tohle druhý rozhovor a „osobní“ článek, k němuž jsem se odhodlal. Od prvního okamžiku, kdy jsem se rozhodl o rodině Champalimaud napsat, jsem měl vnitřní pocit, že to musí být něco speciálního, že nesmím zůstat jen na povrchu, ale musím se dostat co nejbliže k lidské podstatě.

A pak jsme seděli s Miguelem starším a mladším a s Frederikem ve funkcionalistické klubovně, čas ubíhal, postupně se stmívalo a já pořád nenacházel klíč, kterým bych je opravdu otevřel a dostal se k jejich duším. Ze zoufalství jsem se

zeptal Miguela staršího, zda někdy uvažoval o aktivním vstupu do politiky. Udělal prudké odmítavé gesto a pak dodal: „Politika je nejen svinstvo, je to především nuda.“

Poté jsem se od něj dozvěděl i pár věcí, které se o portugalské „karafiátové“ revoluci z roku 1974 obvykle neřikají. Že byla ve svém počátku hodně „narudlá“ a měla sklony brát a zestátňovat. To určitě přispělo k jeho skeptickému pohledu na politiku. „Tehdy jsme se cítili jako cizinci ve své vlastní zemi. Jako lidé, které je zapotřebí eliminovat,“ vzpomínal na ono revoluční období. A já v té chvíli nemohl než konstatovat, že leckdo u nás si ještě dnes dobře pamatuje podobné pocity z roku 1948...

Cítil jsem, že se dostávám blíž, chtělo to už jen jednu dobrou otázku. Zeptal jsem se tedy, co nejlépe vystihuje jeho lidskou a podnikatelskou filozofii. Uvolněně se usmál, postavil se a rozpažil: „Tahle klubovna, co vůbec nevypadá jako klubovna, to je moje filozofie.“ Pozorněji jsem si prohlédl prosklenou funkcionalistickou stavbu a musel jsem souhlasit, že se hodně liší od většiny golfových „clubhouses“. „Tahle stavba je vstupní branou do Oitavos Dunes a nechal jsem ji záměrně postavit tak, aby byla průhledná a vzdušná. Má vyjadřovat otevřenost. Ostatně viděl jste tady nějaké bodyguardy nebo záказы? Ne! Sem může přijít kdokoli! Vstup není nijak omezený, kdokoli může navštívit klub, najít se v restauraci, prohlédnout si to tady. Kvalita vzniká z vize a z každodenní práce. Kvalita však nemusí být nepřístupná a neměla by být výlučná a oddělená od okolního světa!“

V tu chvíli jsem věděl, že jsem ten klíč našel. Cestou domů jsem jel po úzké pobřežní silnici okolo Oitavos Dunes směrem k Sintře. Ze silnice není hřiště vůbec vidět, jen písčité duny porostlé skromnými tučnolistými rostlinami. Vzpomínal jsem na to, co kdo o Oitavos Dunes už napsal. Golf Digest: „Fantastický golfový zážitek!“ Golf Monthly: „Jedno z nejkrásnějších hřišť uprostřed úchvatné přírodní scenerie. Tady si prostě musíte zahrát!“ A já se „pod vousy“ spokojeně usmíval, i když jsem s nimi souhlasil. Věděl jsem však, že jsem v Quinta da Marinha Original našel ještě něco. Něco, co je ještě vzácnější nežli ten nejúchvatnější pohled na přírodní scenerie přes dokonale strážené ferveje. ■